

45

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

ΥΠΟ

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ Σ. ΠΑΥΛΙΔΟΥ ΚΑΙ Ζ. ΓΡΥΠΑΡΗ.

(Ὁδὸς Βύσσης, ἀριθ. 815).

1858.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Σειρά

ΙΩΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΟΥΤΣΙΝΑ

ΑΝΔΡΙ ΦΙΛΩ.

ΕΤΓΝΩΜΟΝΩΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

ὁ ποιήσας.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

4191.0042

πολυαριθμούς σιταποθήκας, και οὕτως ἀπετέφρωσαν τὸ ὠραιότερον μέρος τῆς ἀτυχοῦς πόλεως. Ὁ ποδαλγὸς τοῦ ἄσματος μου δὲν εἶναι ἀπλοῦν τῆς φαντασίας πλαστούργημα. Ἡ θλιβερά αὐτὴ σκηνὴ παρεστάθη ἅπασα ἐνώπιόν μου, λυποῦμαι δέ, ὅτι διὰ τῶν ἀσθενῶν στίχων μου δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐκφράσω ὅ,τι ἠσθάνθην κατὰ τὴν θλιβεράν ἐκείνην στιγμὴν.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ 4.

Ἄς μᾶς συγχωρηθῇ ἐνταῦθα νὰ ὑπερβῶμεν τὰ τῶν σημειώσεων ὄρια. Τὸ ἄσμα τοῦτο ἀφορᾷ τοὺς ὑπὸ τὴν δουλείαν Ἑλληνας, ἐπομένως δὲν εἶναι παντάπασι ξένον εἰς τὸ πολυθρύλλητον ἀνατολικὸν ζήτημα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τοσαῦτα ἀνεγνώσαμεν, ὥστε δικαιούμεθα, νομίζομεν, και ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν τινὰ, εἰ και τίποτε νέον δὲν προσθέτομεν εἰς ὅσα ἤδη ἐλέχθησαν.

Πρὸ ὀλίγου, φίλοι τινὲς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους και τῆς δυναστείας του, παραφερόμενοι ὑπὸ ἀκράτου Πλατωνικοῦ πρὸς ἡμᾶς ἔρωτος, μᾶς ἐσυμβούλευον νὰ λησμονήσωμεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, δι' ἣν τοσαῦτα χύνομεν δάκρυα, και μᾶς ὑπεδεικνυον, πρὸς τὸ συμφέρον μας δῆθεν, τὴν πολιτικὴν πορείαν τὴν κατ' αὐτοὺς κατάλληλον, ἣν βαδίζοντες δυνάμεθα ν' ἀνακτήσωμεν ἐν μέρει τὴν δόξαν τῶν ἡμερῶν τοῦ Περικλέους. Αἱ συμβουλαὶ αὗται, και μόνον ὡς ἐκ τῆς χώρας ἐξ ἧς μᾶς διαβιβάζονται, ἀποβαίνουσι κατὰ τὴν ὑπόπτου νομί

ζομεν ἔθεν, ὅτι δικαιούμεθα και ἡμεῖς, ἅπαξ τοῦλάχιστον, ν' ἀναστρέψωμεν τὸν ἄλλοτε καθ' ἡμῶν ὑπὸ τοῦ μισέλληνος Οὐργυλίου ποιηθέντα στίχον, και νὰ εἴπωμεν πρὸς αὐτοὺς,

«Timeo austriacos et dona ferentes.»

Νὰ λησμονήσωμεν τὸ Βυζάντιον! Τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἐπὶ τῶν τειχῶν και ἐπάλξεων τῆς ὁποίας εἰσέτι ἀχνίζει τὸ αἷμα τῶν μετὰ τοῦ τελευταίου τῶν Παλαιολόγων σφαιγιασθέντων κατὰ τὴν ματαίαν ἐκείνην ἀλλ' ἐπίσης ἡρωϊκὴν ὑπεράσπισιν! Νὰ λησμονήσωμεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἶναι ὡς νὰ μᾶς ἔλεγον νὰ λησμονήσωμεν τὸ παρελθὸν ἡμῶν, τὴν ἱστορίαν μας αὐτὴν, ν' ἀπαρνηθῶμεν τὸ μέλλον μας! Ἀλλὰ, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς διαγράφει ἀπὸ τῆς καρδίας του τὸ ὄνομα τοῦτο, θέλει εἶσθαι λαὸς νόθος, ἀνάξιος τῆς ἀποστολῆς και τοῦ προορισμοῦ του! Νὰ λησμονήσωμεν, θέλετε τὴν Κωνσταντινούπολιν, διότι ὀνομάζεται σήμερον Σταμπούλ! Ἀλλὰ ζητεῖτε, καλοὶ μας φίλοι, τ' ἀδύνατα. Ἡξεύρετε ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὀνομάζει εἰσέτι αὐτὴν κατ' ἐξοχὴν *Πόλιν*, ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἐκάλουν τὰς Ἀθήνας *Ἄστυ*, και οἱ Ῥωμαῖοι τὴν Ῥώμην *Urbem*, λογιζόμενος, κατὰ τινὰ τρόπον, ὡς μηδὲν τὴν Ὄθωμανικὴν κατάκτησιν; Ὡ, βεβαίως σεῖς, οἱ ἀπαιτοῦντες ἀπὸ ἡμᾶς τοσαύτην θυσίαν, ἀγνοεῖτε τοὺς παλμοὺς τῶν καρδιῶν μας, τὰς παραδόσεις μας, τὰ μυθῶδη, ἀν θέλετε, πλάσματα, ἐξευρηθέντα **πρὸς ΚΑΤΑΠΛΗΘΙΣΜΟΝ** ὑπὸ τῆς καταπληθείσης τότε φαντασίας τοῦ ἀλλοτῆ καταμαρτυρούμενος ἑλληνικοῦ ἔθνους, και πι

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

στευόμενα εισέτι ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ ἅγια Σοφία ἦτο ὁ μέγιστος ναὸς τῆς ὀρθοδοξίας, ὡς ἦτο ἡ Σιών τῶν Ἑβραίων, ὡς ἦτο, ἂν συγχωρῆται ἡ παραβολή, ὁ Παρθενὼν τῶν Ἀθηναίων. Ἐντὸς τοῦ εὐρυχώρου ἐκείνου καὶ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ, ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ ὁποίου ἡ φωνὴ τοῦ Χρυσοστόμου ἀντήχει γλυκεῖα καὶ παρήγορος, ὡς φωνὴ Ἀγγέλου, τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ἀνέπεμπε τὰς εὐχὰς καὶ τοὺς ὕμνους του πρὸς τὸν Ἰψιστον θεόν, τὸν θεὸν τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἰσότητος. Ὁ ναὸς οὗτος ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν ναὸς τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ εἰς τὰς ἀποφράδας ἡμέρας τῆς ἀλώσεως, ὁ λαὸς τοῦ Βυζαντίου ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου ἔδραμεν, ἐλπίζων τὴν σωτηρίαν του. Ἀλλὰ καὶ ἡ πόλις ἐκυριεύθη, καὶ ὁ Ναὸς ἐβεβηλώθη, καὶ τὸ αἷμα ἔρρευεν ἀρεκτὸν ὅπως ἐξιλίωσεν τὸν αἰμοβόρον Προφήτην. Παράδοσίς τις, ἣν πιστεύει ἅπας σχεδὸν ὁ κοινὸς τῆς Ἑλλάδος λαὸς, ἀναφέρει, ὅτι καθ' ἣν ὥραν ἐκυριεύθη ὁ ναὸς καὶ εἰσήλασαν οἱ ἀσεβεῖς ἐντὸς αὐτοῦ θύοντες καὶ ἀπολλύοντες, ἐτελεῖτο ἡ ἱερὰ λειτουργία. Τότε, ὅπως μὴ βεβηλωθῶσι τὰ ἅγια, ἄγγελος Κυρίου ἔκλεισε τὴν βασιλικὴν λεγομένην πύλην, οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ νεφκόροι οἱ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ ἀπελιθώθησαν κατὰ θεῖαν βούλησιν. Ἡ πύλη τοῦ ἱεροῦ, πιστεύεται, ὅτι μένει κεκλεισμένη μέχρι τῆς σήμερον, θέλει δὲ ἀνοιχθῆ ἄλλοτε πάλιν καθ' ἣν ἡμέραν οἱ χριστιανοὶ ἀνακτήσωσι τὴν Κωνσταντινουπόλιν, καὶ τότε ἀναλαμβάνοντες ζωὴν οἱ ἀπολιθωθέντες ἱερεῖς καὶ νεφκόροι θέλουν τελέσει τὴν διακοπείσαν ἱερὰν μυσταγωγίαν, ἧς τελεσεθείσης θε-

λουσιν ἀμέσως ἀποθάνει. Ἴδου πῶς διηγεῖται ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ἢ μᾶλλον πῶς πιστεύει τὰ ἀφορώντα τὴν τύχην τοῦ Ναοῦ ἐκείνου. Ἀναφέρομεν τὸν μῦθον τοῦτον, ὅπως ἀποδείξωμεν, ὅτι ἀπὸ τὴν καρδίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν διεγράφη εἰσέτι τὸ παρελθὸν του, μηδὲ ἡ ἐλπίς περὶ μελλούσης ἀποκαταστάσεως ἐξέλειψεν ἀπ' αὐτοῦ.

Ἄλλ' οἱ ξένοι τῶν αἰσθημάτων μας καὶ ἐχθροὶ τῶν ἐλπίδων μας, μὴ ἀναγνωρίζοντες ὅτι ὑπάρχουσιν αἰσθήματα μὴ ἀποσπώμενα εἰμὴ μετ' αὐτῆς τῆς καρδίας, καταγελῶσι τὰ ὄνειροπολήματατά μας, καὶ τὸ χειρίστον, ἐπιδεικνύοντες φιλίαν πρὸς ἡμᾶς, προσφέρουσιν εἰς τὰ χεῖλη μας τὸ πλήρη πικρίας ποτήριον τῆς ἀπελπισίας, φωνάζοντες εἰς ἡμᾶς, *πίετε!* ὡς οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ κρεμάμενον Ἰησοῦν. Καὶ λέγοντες πρὸς ἡμᾶς ταῦτα, λησμονοῦσιν ὑποκριτικῶς, ὅτι ἐξ ἑκατομμύρια ἑλλήνων χριστιανῶν στεναζοῦσιν ὑπὸ τὸν ἐξετελιστικὸν ζυγὸν τοῦ κατακτητοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως!

Τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον, λέγουσι, πρὸς τούτοις, τρέφει σκοπούς λίαν φιλοδόξους! Ἀλλὰ, τί εἶναι τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον, τὸ ὁποῖον μετανοοῦντες τοσαύκις ἐπαναλαμβάνουσιν ὅτι ἐδημιούργησαν! Ἐλάχιστον μέρος τῆς ἑλληνικῆς χώρας κατοικοῦμενον ὑπὸ μελῶν τινων τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς οἰκογενείας! Ἄνθελήσητε, ὦ σεῖς, οἱ τόσῳ μεριμνῶντες ὑπὲρ τῶν συμφερόντων ἡμῶν, ἀνθελήσητε, λέγω, νὰ ἐξετάσητε ὅποιοι τινὲς ἀποτελοῦσι τὸν πλοῦτον τοῦ σημερινοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, θέλετε ἰδεῖ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἀνῆκει εἰς τὰς ὑπὸ τὴν Τουρ-

κιήν δυναστείαν ἑλληνικῆς χώρας. Ὁ ἐν Ἑλλάδι κατοικῶν καὶ ἀπολαύων τὰ τοῦ πολίτου Ἑλλήνος δικαίωματα Κρῆς, Θεσσαλῶς, ἢ Μακεδῶν, ἔχει ἀδελφοὺς, πατέρα ἢ μητέρα, ἐν Κρήτῃ, Θεσσαλίᾳ, Μακεδονίᾳ, ὑπηκόους Ὀθωμανοὺς, ἀτιμαζομένους, ἐξυβριζομένους, θανατουμένους ὑπὸ τῶν Τυράννων των. Ἀδιάκοποι σχέσεις, καὶ διὰ τὸ ἄμορον τῶν δύο κρατῶν, καὶ διὰ τὴν ταυτότητα τῶν λαῶν, θρησκεία, παραδόσεις, δυστυχήματα τέλος τεσσάρων ὀλοκλήρων αἰώνων στενωῶς μᾶς συνδέουσι, καὶ τούτους, σεῖς, θέλετε νὰ λησμονήσωμεν, ὦ, εἴσθε σκληροὶ. Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τὴν μνήμην τοσοῦτον ἀσθενή!

Ἡξεύρετε προσέτι πῶς ζῆ καὶ πῶς διατηρεῖται τὸ μικρὸν τοῦτο βασιλεῖον; δι' ἐράνου σχεδὸν τῶν ἔξω ὁμογενῶν, τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οὓς θέλετε νὰ λησμονήσωμεν καὶ νὰ διαγράψωμεν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐθνικότητος. Καὶ πεισθῆτε, ὅτι μὴδὲ μίαν ἡμέραν ἐδύνατο νὰ ζῆση τὸ μικρὸν τοῦτο κράτος, ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ ἔξω γένος. Καὶ ὕλिकाὶ καὶ διανοητικαὶ βοήθειαι ἔξωθεν ἔρχονται. Δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα νὰ προσβάλλωμεν κατ' οὐδένα τρόπον τοὺς ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι γεννηθέντας καὶ οἰκοῦντας ἄπαγε! ἀλλ' εἰς τὴν ἀνισον πάλιν, καθ' ἣν ἐπὶ ἑπταετίαν γενναίως ἐπάλαισαν κατὰ ἀπέριωτος ἰσχυροτέρου ἐχθροῦ, ἀπώλεσαν τὰ πάντα, καὶ ἄγρους, καὶ οἰκίας, καὶ πολυταλάντους οἱ πλείστοι περιοσίας, ἔμειναν ὄθεν ἐν πενίᾳ, ἣτις τιμὴν πολλὴν περιποιεῖ εἰς αὐτούς· ἀλλ' οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος διάγοντες, ἐμπορευόμενοι εἰς τὰ ἐλεύθερα τῆς Εὐρώπης κράτη, ἀπέκτησαν διὰ τῆς εἰκανότητος καὶ εὐ-

φύας των ἠψαυροὺς τοὺς ὁποίους γενναίως προσφέρουσι σήμερον εἰς ἀνάπτυξιν καὶ ἀνέγερσιν τῆς κοινῆς πατρίδος. Κάνεν τῶν μεγάλων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, κάμμια τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν, εἴτε βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, δὲν δύναται νὰ εὐδοθῆ ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν ἔξω ὁμογενῶν. Καὶ οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, συμβουλευέτε τὴν Ἑλλάδα, σεῖς, οἱ χθὲς ἐχθροὶ καὶ σήμερον φίλοι, νὰ περιορισθῆ ἐντὸς τῆς στενῆς ταύτης φυλακῆς, εἰς ἣν ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματεία τὴν περιώρισε, καὶ ἐντὸς τῆς ὁποίας, ἂν ἐδύνατο νὰ ἐγκλεισθῆ, ἤθελεν ἀποθάνει ὑπὸ ἀσφυξίας.

Ἄλλ' οἱ καλοὶ Εὐρωπαῖοι, θέλοντες διὰ τὰ συμφέροντά των νὰ ὑπάρχη ἐν Κωνσταντινουπόλει σιὰ τίς κράτους, καὶ ὄχι ἀληθῆς δύναμις ζῶσα δι' ἑαυτῆς καὶ δι' ἑαυτὴν, μὲ ἄλλους λόγους, θέλοντες νὰ ὑπάρχη πάντοτε ἐν ἀνατολικὸν ζήτημα, ἐπεχείρησαν τὴν ὑποστήριξιν τῆς Τουρκικῆς δυναστείας ἐν τῇ Ἀνατολῇ· ὅπως μὴ περιπίπτωσι δὲ εἰς ἀντιφάσεις, ὅτι οὕτω διατηροῦσι λαὸν βάρβαρον καὶ φανατικὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου λαῶν χριστιανικῶν, ἐπεχείρησαν, συγχρόνως, καὶ τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ κράτους τούτου. Ἐκτοτε παριστάμεθα θεοροὶ εἰς οἰκτρὸν καὶ γελοῖον συνάμα θέαμα· ἀφ' ἐνὸς ὑποσχέσεις ἐπίσημοι ἰσότητος δικαιωμάτων καὶ ἐλευθερίας πρὸς τοὺς καταπιεζομένους λαοὺς, ἀφ' ἑτέρου, παντὸς εἶδους κακώσεις ἐξασκούμεναι ἀναφανδὸν ὑπὸ τῶν τυραννούντων τατταρικῶν ποταμῶν τῶν ποταμῶν τοῦ Κορανίου ὀπαδῶν, οἱ φίλοι τῆς

Τουρκίας διπλωμάται, με ἠλιθίαν ἀναλγησίαν ἀνακράζουσιν, ὅτι διὰ νὰ φέρωσι καρποὺς αἱ μεταρρυθμίσεις ἀπαιτεῖται χρόνος τίς. Οἱ Ἄγγλοι μάλιστα διπλωμάται, προκειμένου λόγου περὶ Τουρκίας, υπερέβησαν κατὰ τὴν ἐπιείκιαν καὶ αὐτὸν τὸν συμπολίτην τῶν Νεύτων. Καὶ ὅταν τοῖς ἀναγγέλωσιν οἱ ὑπάλληλοί των ἀνθρωπίνην τινὰ ἐκατόμβην θυσιασθεῖσαν ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν εἰς τὸν προφήτην των, ὡς ἐκείνην νὰ τῆς Τζέδης, (*) ἐξαρκοῦνται νὰ δονεῖδίσωσιν μόνον αὐτοὺς καὶ νὰ τοῖς εἴπωσιν, ὡς ὁ Νεῦτων εἶπε ποτὲ πρὸς τὸ ἀγαπητόν του κυνάριον, ὅτε ῥίψαν καιόμενον λύχνον ἐπὶ ἐγγράφων τινῶν, ἔκαυσε τοὺς μαθηματικούς ὑπολογισμοὺς, μόχθους πολλῶν ἐτῶν τοῦ μεγάλου ἀστρονόμου. » O Diamond! Diamond! thou little knowest the mischief thou hast done. » (**)

Καὶ ὅμως ἀληθῶς τὸ κυνάριον ἐκεῖνο ἠγνῶει τὸ κακούργημά του.

Ναὶ! ἀπαιτεῖται χρόνος! Ὁ χρόνος δύναται νὰ κατορθώσῃ τὰ πάντα! Μὴ λησμονῶμεν ὅμως, ὅτι ὁ χρόνος ἔχει δύο πτέρυγας, τὴν μὲν δεξιάν, τὴν δὲ ἀριστεράν. Διὰ τῆς δεξιᾶς πτεροπλήττων τοὺς λαοὺς ὠθεῖ αὐτοὺς εἰς τὴν πρόσodon καὶ εἰς τὴν δόξαν, ἀποκαθιστᾷ τὰς Ἀθήνας τοῦ Κέρροπος Ἀθήνας τοῦ Περικλέους, καὶ τὴν ταπεινὴν Ῥώμην τοῦ Ῥωμύλου μεταβάλλει εἰς Ῥώμην τῶν Καισάρων! Διὰ τῆς ἀριστερᾶς, φεῦ! καταβιβάζει τὰ

(*) Τὴν φορὰν ταύτην τοῦλάχιστον, καθὼς ἐσχάτως ἀνήγγειλον αἱ ἐφημερίδες, οἱ Ἄγγλοι παρέβησαν τὴν ἀρχὴν των ταύτην, καὶ ἡ καιρολογος πηλὶς ἐτιμωρήθη διὰ βομβαρδισμοῦ.

(**) Ὡ Διάμονδ, Διάμονδ! Σὺ ὀλίγον γνωρίζεις τὸ κακὸν ὅπερ ἐπαράξες!

ἔθνη ἀπὸ τῆς δόξης εἰς τὴν ταπεινότητα, ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον. Οὕτω τὰς Ἀθήνας, πλήξας ἀκολούθως διὰ τῆς σκαιᾶς του ταύτης πτέρυγος, μετέβαλλεν εἰς ἄμορφον σωρὸν ἐρείπιων, ἐπίσης καὶ τὴν Ῥώμην μετέβαλλεν εἰς ἄπειρον πέφραν, ἣν ἀναταράττουσι διὰ τῆς ῥάβδου των σήμερον ἐκατοντάδες τινὲς καλογήρων! Πιθανὸν λοιπὸν μεχρισοῦ ὁ χρόνος κατορθώσῃ ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὸ θαῦμα τοῦ ἐξευγενισμοῦ τῶν ὀθωμανῶν, νὰ ἐκβαρβαρώσῃ τοὺς περὶ τὸν Τάμεσιν καὶ τὸν Σηκουάναν οἰκοῦντας· πιθανὸν ἡμέραν τινὰ, κατὰ τινὰ τροπὴν τῆς τύχης, πτεροπλήττων ὁ χρόνος μετὰ τὴν ἀπαισίαν πτέρυγά του τὴν καλὴν τῶν Παρισίων πόλιν, τὸ κέντρον τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ, νὰ καταρρίψῃ καὶ τὸ Λουβρὸν τῆς, καὶ τὸ Πάνθεον καὶ τὴν τῆς Βανδόμης στήλην. Ἐπίσης δύναται τὰ μακρὰ τοῦ Βεστμίνστερ ἀνάκτορα νὰ μεταβάλλῃ εἰς ἐρείπια, καὶ τὸν ὑπερήφανον τοῦ ἁγίου Παύλου θόλον νὰ ῥίψῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἰς κόνιν. Κατὰ τὴν ἀπαισίαν ταύτην ἡμέραν λοιπὸν ἡ Εὐρώπη εὐχεται νὰ δρῆσῃ τοὺς καρποὺς τοσοῦτων θυσιαῶν, τοσοῦτων μόχθων; Ὡ! ἂν οὕτως ἔχη, εἶναι ἀξιοθαύμαστος ἀληθῶς ἡ ἀφιλοκερδὴς διαγωγὴ τῆς. Ἀλλὰ καὶ οἱ καταπιεζόμενοι λαοὶ δύνανται, ἄραγε, νὰ ἔχωσι τοιαύτην ὑπομονήν, τοσαύτην μακροθυμίαν; Ἀμφιβάλλομεν.

Ἀλλὰ, τί θέλετε, μᾶς λέγουσιν οἱ διπλωμάται τῆς Δύσεως, τί θέλετε νὰ πράξωμεν; Ἡ Τουρκία ὑπάρχει, καὶ Τοῦρκοι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Θέλετε νὰ γείνωμεν ἡμεῖς οἱ Κωνσταντινουπολίται τῆς Βυζαντίας, θέλετε νὰ ἐξαλείψωμεν ἀπὸ προ-

σώπου τῆς γῆς τοὺς λαοὺς τούτους, ἢ διώξαντες αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐστιῶν των νὰ τοὺς ἐκσφενδονίσωμεν πέραν τοῦ Βοσπόρου εἰς τὰ ἔσχατα τῆς Ἀσίας, πρὸς χάριν σᾶς τῶν σχισματικῶν Ἑλλήνων, οἵτινες τότε συμμαχοῦντες μετὰ τῶν ὁμοδόξων σὰς Ῥώσσοις θέλετε καταβαρβαρώσει τὴν Εὐρώπην, καὶ ὅτε ἐκ δευτέρου ὁ ταχύς ὡς ὁ Βορρᾶς ἵππος τῆς Οὐκρανίας θέλει λουθῆ εἰς τὰ εὐγενῆ τοῦ Σηκουάνα ὕδατα; Ἰδοὺ δύο ἰσχυροὶ λόγοι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὅπως δικαιολογήσωσι τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ὀθωμανικῆς τυραννίας! Ὁ τελευταῖος μάλιστα εἶναι τόσῳ παράλογος, τόσῳ ἀνεπιτυχῆς, ὥστε δὲν πιστεύομεν οἱ ἀνακινοῦντες τὸ μορμολύκειον τῆς Ῥώσσοις — Ἑλληνικῆς συμμαχίας νὰ πτοῶνται μὴδαμῶς ἐκ τούτου αὐτοὶ πρῶτοι, ἐπομένως παραλείπομεν καὶ ἡμεῖς τὴν παιδαριώδη ἐπὶ τοῦ τοιούτου συζήτησιν. Καθ' ὅσον ἀφ' ἑαυτῶν τὸ δεύτερον, ἐπειδὴ ἐνταῦθα μᾶς ἀρνοῦνται θετικὴν τινὰ πράξιν, δὲν ἔχομεν δικαίωμα, κατὰ τὸν δικαιολογικὸν νόμον, νὰ τὴν ἀπαιτήσωμεν. Ἀφ' ἐτέρου, ἐδιδάχθημεν ἀρκούντως, ὅτι πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἐλευθερίας ἀπαιτεῖται νὰ ρεῦσωσι δυστυχῶς ποταμοὶ αἱμάτων. Οἱ ἀποκτῶντες τὴν ἐλευθερίαν των λαοὶ διὰ τῆς βοηθείας ἄλλων, ἀνευ πόνων, οἱ λαοὶ τέλος οἱ μὴ ἐξαγορασθέντες δι' αἵματος, ὁμοιάζουσι τοὺς κληρονομοῦντας μεγάλην περιουσίαν, ἣν μὴ ἀποκτήσαντες διὰ τοῦ ἰδρωτός των καταφρονοῦσι καὶ διασκορπιζοῦσιν ἐν ὀλιγίστῳ χρόνῳ. Δὲν ἀπαιτοῦμεν λοιπὸν ἄλλο, εἰμὴ ν' ἀφήσωσι τοὺς δούλους μόνους νὰ τελειώσωσι τοὺς λογαριασμοὺς των μετὰ τῶν κυρίων των, καὶ ὅταν

σημάνῃ ἡ τελευταία ὥρα τοῦ παραλελυμένου θηρίου, νὰ τοὺς ἀφήσωσι νὰ τὸ ἐνταφιάσωσιν. Ὅταν ἐπαρχία τις ἐπαναστῆ ζητοῦσα ἐλευθερίαν, ἄς μὴ τὴν καταπτόησιν διὰ τῶν ἀπειλῶν των, ἄς μὴ τρέξωσι νὰ τὴν ἀφοπλίσωσιν, ἄς μείνωσιν μόνον ἀδιάφοροι, καὶ ἂν τις συγκινούμενος εἰς τὰς ἀγωνίας της καὶ οἰκτεῖρων αὐτὴν θελήσῃ νὰ τὴν βοηθήσῃ, ἄς μὴ δεῖξωσι τὴν σκληρὰν βούλησιν νὰ τὸν ἀποτρέψωσιν. Οὕτω βαθμηδὸν, ἀνευ μεγάλων κλονισμῶν, ἐκάστη ἐπαρχία διὰ τῶν ἰδίων της δυνάμεων ἀποσπῶμένη ἀπὸ τοῦ παραλελυμένου Τουρκικοῦ κρατοῦς καὶ συνταττομένη εἰς τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον, ἂν εἰς αὐτὸ ἀνήκῃ, θέλει ἐπιφέρει τὴν λύσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος, χωρὶς νὰ ἀνοιχθῆ τὸ μέγα ἐκεῖνο χάσμα διὰ τὴν ἐμφραγῆν τοῦ ὁποίου ἐνόμισαν, ὅτι θὰ χρειασθῆ νὰ ριφθῆ ἐντὸς ἅπαντα ἡ Εὐρώπη, ὡς ποτὲ ὁ Ῥωμαῖος Κούρτιος. Ἡ Εὐρώπη ὅμως, δυσπιστοῦσα εἰς τὰς αἰσθήσεις της, ὡς ὁ πυρρόνιστῆς φιλόσοφος, προέκρινε μᾶλλον νὰ διώκῃ σκιὰν τινὰ ἄληπτον, τὴν ἀναμόρφωσιν καὶ ἀνάπλασιν τοῦ Τουρκικοῦ ἔθνους. Ἀλλ' ἔθνος, τοῦ ὁποίου ἡ θρησκεία παραγγέλλει τὴν ἐξόντωσιν πάντων τῶν μὴ πιστῶν, καὶ ἥτις πρὸς ἀμοιβὴν ὑπόσχεται αὐτῷ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ τὰς ὑλικωτέρας τῶν ἀπολαύσεων, ἔθνος παραδεχόμενον τὴν πολυγαμίαν, θεωροῦν τὸ ἥμισυ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὡς κτήνος πλασθὲν μόνον καὶ μόνον πρὸς τέρψιν τοῦ ἐτέρου ἡμίσεως, παραδεχόμενον δὲ ὡς μόνην ἀληθῆ ἐν τῷ κόσμῳ βίβλον τὸ κοράνιον, πῶς δύναται ν' ἀναμορφωθῆ καὶ νὰ συζητήσῃ ἐπὶ πολὺ εἰρηνικῶς μετὰ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν ἐθ-

νῶν; Πρὸς τούτοις, τὸ ἔθνος τοῦτο εὐρίσκεται ἐν τελείᾳ παρακμῇ. Ὁ περιοδεύων ὀλίγα μίλλια μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως βλέπει ἰδίους ὄμμασιν, καὶ ψηλαφεῖ ἰδίαις χερσὶ τὸ τοιοῦτο· ἡ ἐρημία καὶ ἡ ἀθλιότης τῶν Τουρκικῶν χωρίων καὶ συνοικιῶν πιέζει τὴν καρδίαν τοῦ ἐκεῖθεν διαβαίνοντος, καὶ πείθει τοῦτον, ὅτι ἐξέλειψεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ πῦρ τῆς ζωῆς, καὶ ὅτι πᾶσα ἀνάπλασις ἐπομένως κατέστη ἀδύνατος. Καὶ ὅμως τὸ νεκρὸν τοῦτο ἔθνος θέλουσι ν' ἀναμορφώσωσι, παραβλέποντες τοὺς πλήρεις ζωῆς τῆς Τουρκίας χριστιανικοὺς λαοὺς. Σιδηρεὺς, ὅστις ἔβλεπε τινὰ σφυραλατοῦντα τὸν ψυχρὸν σίδηρον, ἐπὶ σκοπῶν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν σχῆμα χρήσιμον εἰς τινὰ βιωτικὴν ἀνάγκην, ἤθελε μειδιάσει καὶ οἰκτείρει τοὺς ματαίους κόπους ἐκεῖνου. Οὗτος ἤθελεν εἶπει πρὸς αὐτὸν, ὅτι ὁ σίδηρος ἐνόσω εἶναι θερμὸς ὑπέικει εἰς τὴν κροῦσιν τοῦ σφυροῦ καὶ μαλάττεται κατὰ θέλησιν τοῦ σφυρηλάτου! Ἀλλὰ ποῦ τὸ πῦρ εἰς ὃ θερμαίνόμενα τὰ ἔθνη προάγονται καὶ πολιτίζονται; Τοῦτο δὲν ἐκλάπη δυστυχῶς ὑπὸ τοῦ Προμηθέως, διὸ ἔμεινε κτῆμα ἀποκλειστικὸν τῶν Ὀλυμπίων.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ